

Kulturno društvo dr. Janez Ev. Krek Selca

Kulturna podoba Selc v preteklosti

Kulturno dogajanje ima v Selcih bogato tradicijo. Katoliško prosvetno društvo je bilo ustanovljeno že leta 1908 in je delovalo do leta 1941. Imelo je pevski, dramski in godbeni odsek ter razne krožke. Društvo so večinoma vodili selški kaplani. Izjemen pečat sta kulturnemu življenju v vasi dala zakonca Olga in Lojze Šmid. Kulturno podobo vasi sta ohranjala tudi po 2. svetovni vojni. Z njunim umikom iz družbenega življenja pa je kultura v vasi zamrla.

Da bi mrtvilu napravili konec, so Selčani leta 1976 ustanovili KUD Janez Luznar Selca. Društvo je pripravljalo predvsem prireditve ob državnih in krajevnih praznikih, sčasoma pa je tudi njegova dejavnost opešala.

Iz kulturnega dremeža je vas zopet prebudila proslava ob 70-letnici smrti dr. Janeza Ev. Kreka leta 1987, ki je naletela na presenetljiv odmev tudi pri oblasteh in v širši javnosti. Proslavo so oblikovali Vinko in Marija Rovtar, Tone Kokalj, Rudi Bernik in Mateja Demšar. Organizatorji proslave so bili prvi člani društva, ki je formalno začelo delovati s preimenovanjem starega društva v KD dr. Janez Ev. Krek Selca leta 1996.

Delo društva v zadnjih desetih letih

Leta 1990 je društvo začelo s prireditvami ob kulturnem prazniku. Najprej z recitalom Zemlja domača. Naslednje leto so bile na vrsti Slike mojega življenja in Trenutki svetlobe (prav tako recitala). Leta 1993 so domači pesniški ustvarjalci predstavili svoja dela pod skupnim naslovom Moja pesem je boječa ptica. V naslednjih letih so se predstavili: literarna skupina Tolmuni z recitalom Balantičevega Sonetnega venca, domači likovni ustvarjalci, MPZ Niko iz Železnikov s celovečernim koncertom in glasbena skupina Mandala z ljudsko glasbo z različnih delov sveta.

Tudi prireditve ob tednu otroka so postale stalnica. Od leta 1991 so se zvrstile lutkovne delavnice za otroke in odrasle, lutkovne igrice (Kraljevi smetanovi kolački, Kozliček Meketajček), spevoigra za otroke Kresniček skladatelja Radovana Gobca, kvizi za osnovnošolce, razstava otroških likovnih izdelkov... Bučarija, ki jo je pripravilo društvo leta 1996, je v Selcih naletela na zelo dober odmev. Otroci so v Krekovem domu skupaj s starši oblikovali strahove iz buč in jih razsvetljene s svečami postavili ob glavni cesti v središču vasi. Prireditve ob tednu otroka potekajo v povezavi s šolo in vrtcem Selca.

V okviru društva deluje tudi MePZ sv. Peter Selca, ki sodeluje na občinskih in območnih pevskih revijah ter na raznih drugih prijateljskih srečanjih. Vsa leta ga uspešno vodi dirigent Vinko Rovtar. Leta 1996 je zbor ob svoji 10-letnici delovanja pripravil celovečerni koncert. Zbor ni znan le v domačem kraju in okolici, ampak tudi v tujini. V letu 1998 so se uspešno predstavili pri naših rojakih v Švici. Za svoje uspešno delo mu je občina Železniki, prav tako lansko leto, podelila plaketo ob občinskem prazniku.

Posebno pozornost društvo posveča gledališki dejavnosti. Prvi projekt je bila spevoigra Vinka Vodopivca Kovačev študent (1994), leta 1996 je bila premiera sve-topisemske zgodbe Alojza Rebule Savloy demon, leto 1997 pa je prineslo kar dve postavitvi: komedijo Branislava Nušiča Gospa ministrica in ljudsko igro Janeza Ev. Kreka Turški križ. Slednja je pomenila vrh prireditvev ob Krekovem tednu.

Prav Krekov teden je bila tista prireditvev, ki je kulturno društvo naredila najbolj prepoznavno. Prireditvev je bila septembra in mnogi je gotovo ne bodo pozabili, zaradi mraza, ki so ga doživeli ob ogledu Turškega križa. Krekov teden so sestavljale štiri prireditve: okrogla miza, razstava o delu dr. Janeza Ev. Kreka, sv. maša in igra na prostem Turški križ.

Širši javnosti smo Krekovo življenjsko pot in delo želeli predstaviti z razstavo, ki smo jo pripravili v dvorani Krekovega doma v Selcih. O Krekovi osebnosti so nam na okrogli mizi spregovorili priznani slovenski strokovnjaki s tega področja: dr. Janez Juhant, prof. dr. France M. Dolinar in mag. Milan Zver. Predvsem so želeli opozoriti na pomen Kreka prav za današnji čas. Krek je bil najprej duhovnik in šele

Nastop Mešanega pevskega zbora sv. Peter iz Selc

Prizor iz ljudske igre Janeza Ev. Kreka Turški križ (Foto Stanislav Jesenovec, 1997)

nato politik, zato je naše praznovanje vsebovalo tudi sv. mašo, ki jo je daroval takratni dekan Teološke fakultete v Ljubljani, dr. Janež Juhant. V pridigi je izpostavil pomen Kreka kot družbenega delavca, ki je znal pridobivati srca ljudi in jih navduševati za skupno dobro. Predstavil je, kje je Krek črpal moč in kako je svoje ideje posredoval preprostemu slovenskemu človeku.

Turški križ je igra v štirih dejanjih. V njej je sodelovalo 40 igralcev od najmlajših (11 let) do najstarejših (84 let). Na premierni uprizoritvi nam jo je zagodlo vreme, tako da je bila prva uprizoritev v nedeljo 14. septembra. Poseben čar so igri dali konjeniki, svetlobni in zvočni učinki ter Ženski trio iz Sorice. Člani KK Ratitovec so s konji uprizorili turški vpad in s tem naredili igro zanimivejšo in privlačnejšo za gledalce. Ob dodanih zvočnih in svetlobnih učinkih so se gledalci popolnoma predali toku dogajanja. Med odmori je nastopil Ženski trio iz Sorice, ki je s pesmi razlagal dogajanje v igri. Turški križ smo odigrali petkrat. Vse predstave si je ogledalo 2000 gledalcev.

Z igrami, s katerimi se predstavimo domačim gledalcem, gostujemo po vsej Sloveniji in zamejstvu. Tako nam niso neznane Primorska, Gorenjska, Dolenjska, Štajerska in širša okolica Ljubljane. Poseben uspeh smo doživeli pri naših rojaki v Trstu, kjer smo se predstavili z igro Savlov demon. V posebno čast nam je bilo, da je bil med gledalci tudi avtor igre, prof. Alojz Rebula. Sploh pa z rojaki v zamejstvu negujemo posebno dobre odnose in sodelujemo na več področjih.

Največ gostovanj po Sloveniji smo imeli s komedijo Gospa ministrica, saj smo imeli preko 20 ponovitev v različnih krajih po Sloveniji. Povsod, kamor smo prišli, smo poželi velik aplavz.

Prizor iz ljudske igre Janeza Ev. Kreka Turški križ (Foto Stanislav Jesenovc, 1997)

V letu 1998 se nove igre nismo učili, ker vsi potrebujemo nekoliko oddiha, a brez dela ni šlo. Povabljeni smo bili k sodelovanju pri Škofjeloškem pasijonu, kar smo z veseljem sprejeli. Na uprizoritvi leta 1999 smo odigrali dve, v javnosti zelo odmevni sliki. To sta bila 3. prizor Pekel in 15. prizor Križev pot.

V jeseni smo se zbrali skupaj in pripravili veseli večer z naslovom Pa obrejal smo jih jel. To je bil sklop skečev, ki so govorili o težavah upokojencev, zdravstva, kulture, pomanjkanju časa in denarja ter negativnih vplivih medijev. Z veselim večerom smo gostovali v sosednjih vaseh, kjer smo tako marsikomu polepšali sobotni večer ali nedeljsko popoldne, saj so se vsi od srea nasmejali.

Tudi v bodoče se uprizarjanja raznih zvrsti iger ne bomo odpovedali. Zanimanje za gledališko dejavnost je med našimi mladimi člani izredno veliko. Za letošnjo sezono nameravamo uprizoriti Gogoljevo *Ženitev*. Prav tako bomo sodelovali na Škofjeloškem pasijonu.

V društvu pripravljamo razne prireditve ob državnih praznikih, Miklavžu in drugih priložnostih. Skoraj vsak mesec v goste povabimo druge gledališke skupine in tudi na ta način oblikujemo zanimivo kulturno življenje. Pri vsem tem nam pomaga Marjan Kokalj, ki je naš režiser. On je bil tudi tisti, zaradi katerega je društvo z gledališko dejavnostjo leta 1994 znova zaživelo in se ob pomoči nas vseh razvilo do današnje oblike.

Leta 1996 je bil sprejet nov statut društva in od tedaj nosimo ime KD dr. Janez Ev. Krek Selca. Sedež društva je v Krekovem domu. Trenutno je v društvu 43 članov. Poleg ohranjanja kulturne podobe Selc je naš cilj, da bi z našo pomočjo dr. Krek postal bolj poznan vsem Slovencem.

Obnovitev odra in garderobe

Toda delo v kulturnem društvu ni samo kulturno obarvano. Veliko je tudi drugega dela in eno izmed tega so tudi najrazličnejše obnove in investicije.

V oktobru 1998 smo pričeli z obnovo odra v dvorani Krekovega doma. Za to smo se odločili na seji upravnega odbora društva, ker stanje, kakršno je bilo, ni več dopuščalo normalnega dela. Najprej smo mislili, da bomo obnovili le oder in smo začeli z deli. Ob obnovi smo ugotovili, da je električna napeljava popolnoma neuporabna. Tako smo poleg obnove odra, ki je vsebovala zamenjavo odrskih desk, novega pročelja odra in novih zaves, na novo uredili tudi električno napeljavo. Kupili smo nove luči in mešalno mizo. Delo nas ni pustilo pri miru in kar nekaj nas je gnalo, da obnovimo tudi garderobo. Danes sta tako popolnoma obnovljena garderoba in oder v dvorani Krekovega doma.

Vsa leta do sedaj je bilo ogrevanje v dvorani največji problem. Nenehno smo se s tem srečevali na vajah in ob najrazličnejših prireditvah. Sklenili smo, da moramo nekaj narediti tudi na tem področju. Odločili smo se za nakup fiksnih električnih radiatorjev, ki so pritrjeni na zid. Njihova uporaba je povsem enostavna, saj jih je potrebno le vključiti nekaj ur pred prireditvijo. Dvorana je sedaj topla in prijazna, primerna za prireditve tudi pozimi.

Obnova je potekala skozi vse leto. Delali smo po etapah, saj se je v dvorani poleg obnove odvijalo tudi kulturno življenje. Prav tako finančna sredstva niso dopuščala, da bi delo končali v dveh mesecih. Celotna investicija je znašala 2,5 milijona sit. Pol milijona so prispevali Občina Železniki in sponzorji, ostalo je financiralo društvo samo. Potrebno je omeniti tudi, da je bilo opravljenih preko 1000 prostovoljnih ur članov društva, saj smo naredili sami, kar se je le dalo.

Priznanje Marjanu Kokalju za režisersko delo

V soboto, 30. oktobra 1999, je bila v dvorani Krekovega doma v Selcih slovesnost ob zaključku obnovitvenih del. Slavnostni govornik je bil župan občine Železniki, Mihael Prevc. Častni gost večera je bil dr. Jože Bernik, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa. Ta je v kratkem nagovoru pohvalil delo kulturnega društva in zaželel, da bi v novih razmerah uspešno prispevali k obnovi tradicionalno bogatega kulturnega življenja v Selški dolini.

Kulturni program ob tej slovesnosti so oblikovali MePZ Sv. Peter Selca ter člani kulturnega društva, z recitacijo in glasbenimi točkami. Po slovesnosti so si lahko obiskovalci ogledali prenovljen oder in garderobo.

Upamo, da bo dvorana služila svojemu namenu. Člani kulturnega društva se bomo sedaj lahko bolj posvetili kulturnim dejavnostim, saj nam je obnova vzela veliko časa in energije.

Kaj pa pogled v prihodnost? Načrtujemo, da bi vsako leto pripravili premiero igre, sodelovali z drugimi gledališkimi skupinami in kulturnimi društvi. Pripravili bomo različne prireditve ob kulturnem in drugih praznikih. Ne bomo pozabili na razna predavanja in okrogle mize. Bojazni, da bi zmanjkalo dela, ni.